

A ni samo Grenlandija doživela taka nasprotna podnebja. Saj se še marsikdo spominja, da so pred nekimi desetletji ob iztoku sibirske reke Lena v Ledeno morje v ledu našli zakopane, dobro ohranjene ostanke mamuta in drugih tropičnih živalij. Vse to kaže, da se je tropično podnebje v predzgodovinskih vekih razširjalo na široko po deželah, ležečih ob mejah sedanjega zamrznjenega okrožja severnega tečaja.

Dosedanje pozvedbe dokazujejo za gotovo, da se je v severnih pokrajinah v teku vekov izpreminjevalo podnebje: bilo je sedaj mrzlejšje, sedaj gorkejšje nego v današnjih dneh. Imele so severne pokrajine Evrope najmanj šest svojih ledenih dob, med tistimi pa tropične čase.

Tako obhodno ali perijodično kolebanje med mrzlim in toplim podnebjem poskušajo učenjaki: Croll, Pilar, Wallace, Peuk in drugi razložiti s tem, da trdijo: „Zemeljska pot — elipsa krog solнца — se izpreminja v teku vekov tako, da se sedaj skrajšuje ter bliža krogu, potlej pa se podaljšuje. Na bolj okrogli poti je zemlja pol leta bliže solнца ter se bolj ogreje; na podaljšani eliptični poti pa ostane pol leta dalje od solнца ter se bolj ohladi kakor dandanašnji.

Dognano pa to vprašanje še nikakor ni — „sub judice lis est“. — V novejših dneh se je dokazalo, da zemeljska os ne kaže vedno na tečajno zvezdo na nebu, ampak da os nekako

omahuje. Za osjo omahuje tudi tečaj ter se premiče od pokrajine do pokrajine — in s tečajem se premičejo ledeni kraji. Kaj takega se godi, če prav v tesnih mejah, dandanes; godilo se je brez dvombe tudi v predzgodovinskih vekih. — Vendar-le bi bila sedaj še velika predrznost reči, da je omahovanje (nutacija) zemeljske osi jedini vzrok preseljevanja toplega in mrzlega podnebja.

Z ozirom na omenjene zemljelovske pozvedbe dokazuje H. Trautschold v razpravah carske družbe naravoslovcev v Moskvi, da počasno izpreminjevanje grenlandškega podnebja prihaja od počasnega omahovanja zemeljske osi.

Če je to res, moralo bi se tudi ledeno podnebje preseljevati po drugih, sedaj toplih krajih sveta. In res je mnogoslovesni prirodoslovec Agassiz v tropičnih krajih Brazilije našel znamenja nekdanjih ledenikov. Pa tudi Maurice Chapa je v tropičnih pokrajinah francoske Afrike zasledil znake predzgodovinskih ledenikov.

Po takem izpreminjevanju toplih in mrzlih podnebij po svetu bi se razumelo, zakaj je začetkom tretje zemljelovne dobe uživala Evropa tropično podnebje, in zakaj so na Saksone v tistih vekih rastle palme, ki se nahajajo po ondašnjih zemeljskih skladeh, posebno pa po saksonskem rjavem premogu.

Književnost.

Slovenska književnost.

Katol. Obzornik. Izdaja „Leonova družba“. Urejuje dr. Aleš Ušeničnik. Leto 1. Štev. 1. V Ljubljani, 1897. Tiska „Katoliška Tiskarna“. 8°. Str. 108. — Tu imamo prvi zvezek novega znanstvenega lista, čegar namen je, da goji pravo znanstvo na trdnem temelju katoliške vere. Čeprav zaradi obilne druge tvarine naznanjamo list šele danes, pa tudi sedaj ob kratkem, vemo vendar, da je „Obzornik“ našim prijateljem dobro znan. Z leposlovnega stališča omenjamo posebno lepo pisavo urednikovo. Prva številka je jako mnogovrstna in se ravna zares po imenu listovom „Obzornik“. Katoliškemu in znanstvenemu napredku naš iskreni pozdrav! (Izhaja štirikrat na leto in stane 2 gl. 50 kr.)

Drobtinice. XXIX. letnik. Uredil dr. Frančišek Lampe. Založila „Katol. družba“ za Kranjsko. V Ljubljani. Natisnila „Katoliška Tiskarna“.

1896. Mali 8° Str. 34. Cena 20 kr. — Tako neznanke niso bile Drobtinice še nikoli, kakor lansko leto. Prikupiti se utegnejo le še z lično podobo sv. Družine in pa s poslovenjenim spevom „Sveta družina“. Te skromne oblike so krive slabe gmotne razmere naše „Katoliške družbe“, v katere je prišla po potresu. Hiša društvena se je morala podreti in sedaj se mora nova zidati: to stane veliko denarja. Kje naj ga vzame „Katoliška družba“, ki se je morala zadolžiti še za to, da je plačala staro hišo? A upajmo, da se kmalu povzdigne krasna nova hiša „Katoliške družbe“ v Ljubljani in ž njo vred se razširijo tudi „Drobtinice“.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središči. VI. zvezek. V Ljubljani, 1897. Založil izdajatelj. Natisnila Katoliška Tiskarna. — Str. 47. Cena 15 kr. Ker se gospod izdajatelj tako stanovitno in v dobrem duhu trudi za mladinsko književnost, vreden je vsestranske podpore pri mladino ljubih.

L.